

NORWEGIAN A1 – STANDARD LEVEL – PAPER 1
NORVEGIEN A1 – NIVEAU MOYEN – ÉPREUVE 1
NORUEGO A1 – NIVEL MEDIO – PRUEBA 1

Monday 8 May 2000 (morning)

Lundi 8 mai 2000 (matin)

Lunes 8 de mayo del 2000 (mañana)

3 hours / 3 heures / 3 horas

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- The Bokmål version is followed by the Nynorsk version.
- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Choose either the Bokmål version or the Nynorsk version.
- Section A: Write a commentary on one passage. Include in your commentary answers to all the questions set.
- Section B: Answer one essay question. Refer mainly to works studied in Part 3 (Groups of Works); references to other works are permissible but must not form the main body of your answer.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- La version en Bokmål est suivie de la version en Nynorsk.
- Ne pas ouvrir cette épreuve avant d'y être autorisé.
- Choisir ou la version en Bokmål ou la version en Nynorsk.
- Section A : Écrire un commentaire sur un passage. Votre commentaire doit traiter toutes les questions posées.
- Section B : Traiter un sujet de composition. Se référer principalement aux œuvres étudiées dans la troisième partie (Groupes d'œuvres) ; les références à d'autres œuvres sont permises mais ne doivent pas constituer l'essentiel de la réponse.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- La versión en Bokmål es seguida por la versión en Nynorsk.
- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Elija la versión en Bokmål o la versión en Nynorsk.
- Sección A: Escriba un comentario sobre uno de los fragmentos. Debe incluir en su comentario respuestas a todas las preguntas de orientación.
- Sección B: Elija un tema de redacción. Su respuesta debe centrarse principalmente en las obras estudiadas para la Parte 3 (Grupos de obras); se permiten referencias a otras obras siempre que no formen la parte principal de la respuesta.

NORWEGIAN A1 – BOKMÅL VERSION
NORVEGIEN A1 – VERSION EN BOKMÅL
NORUEGO A1 – VERSIÓN EN BOKMÅL

DEL A

Skriv en kommentar til **en** av de følgende tekstene:

1. (a)

Det sto en flokk gutter utenfor skoleporten. De røykte sigaretter. På avstand så det ut som en mindre skogbrann.

Jeg var i tvil om den veien jeg skulle ta opp i åsen. Guttene var mer enn villige til å forklare. Ja, de var så ivrige at de snakket i munnen på hverandre, pekte og gestikulerte. Til syvende og sist ble det til at tre av guttene skulle samme veien.

De startet hver sin friske sigarett, hvorpå vi labbet av gårde. Den ene ble kortpustet allerede i den første motbakken. Han var noe mer røykevant enn de to andre. Han inhalerte hvert eneste drag. Og *det* hjalp ikke nevneverdig på pusten.

Nå er jeg ikke av den slags eldre herrer som slår om seg med moralske anklager straks det er noen unge i nærheten. Men jeg kunne faktisk ikke unngå å spørre om de røykte så mye hver dag – om det ikke tok på formen og sånn.

Etter den første foruroligende taushet, utspant seg omtrent følgende samtale:

“Røyker’u’kke du’a?”

Jo dessverre, jeg måtte innrømme at jeg røykte.

“Dessverre? Åffer gjør’u det da’a?”

Nei. Der sto en. Eller rettere sagt gikk:

“Det er det at en når en først har begynt. Og nå er det ca. 40 år siden.”

“40 år siden du begynte?” – Jeg merket suset av det historiske tilbakeblikk. Jeg skjønte jeg ble plassert på omkring Napoleon den tredjes tid.

“Så er det det, at den gangen visste en ikke noe om at det var så skadelig – at det var *så* skadelig,” unnskyldte jeg videre.

Den fremmeligste – han som inhalerte – sa: “Trur’u på det der med lungekreft?”

“Trur og tror,” sa jeg. “Det er nok ikke spørsmål om tro lenger det. Det er noe en *vet* det der.”

Gutten så tvilende opp og ned av meg. Hans stumme blikk var meget talende. Det sa: “Jamen der går du jo, like levende, og så gammel som *du* er.”

Jeg grep tanken i flukten og sa: “Det er jo ikke *alle* som får det. Men flere enn en visste. Og så er det det med vanen da.”

“Ja der sier du noe,” sa gutten gammelklokt. Han kunne være fjorten år. “Vanen...,” sa han. Jeg grep halmstrået:

“Og i grunnen så er det jo ikke noe *moro* å røyke sigaretter,” sa jeg.

Gutten sugde tenksomt på stumpen. “Det har’u jagu rett i,” sa han.

Bakken var bratt. Jeg sukket kanskje litt mer enn nødvendig. Hadde jeg vært alene, hadde jeg tatt meg en hvil, rett og slett. En av de unge herrer tente seg en frisk en og galopperte lettvint oppover bakken. Den gammelkloke holdt seg tilbake, han holdt seg til meg. Jeg merket vi var for en slags kolleger å regne.

“Jeg liker ikke en gang å røyke jeg,” sa han.

Jeg sa: “Men i all verden...”

“Og så da?” sa gutten. “Du liker det jo ikke noe særlig du heller, du sa jo ista at det ikke var noe godt.”

Han hadde meg der. Jeg fikk påskudd til å stanse litt til.

“Dessuten ser’u jo hvor *skadelig* det er,” sa gutten. “Stanser i ett vekk – bare for den fillebakken.”

45 “Ja ja,” sa jeg desperat. “Det er jo akkurat det jeg går og sier.”

“Står og sier, sa gutten.”

“Ja, ja, så står da. Det er akkurat det jeg står og sier, at en mister både pust og forstand. Og jeg mener når dere altså *vet* det...”

“Det er du som veit det,” sa gutten. Jeg *veit* det ikke ennå jeg.”

50 “Veit du det ikke ennå? Jeg tenker ikke på at en blir kortpustet. Jeg tenker på denne lungekreften. Leser du ikke aviser da?”

“Jo,” sa han. Nå gikk vi litt igjen. “Jeg leser da aviser.”

Taushet. Jeg ventet meg det verste. De to andre sto oppå flaten.

“Han spør om jeg ikke leser aviser,” sa gutten til kollegene. “Akkurat som ikke *vi* leser aviser.”

55 “Nå ja – hva er det dere leser der da?” sa jeg.

“Om atombombep prøver,” sa de. De sa det i kor. Det virket nesten innøvd. Jeg ble kanskje litt paff. De noterte iallfall seieren.

“Det der er det iallfall ikke vårs gutta som driver med,” sa den fremmeligste. Det var han som inhalerte.

60 “Det er voksne folk som driver med det,” sa den andre.

Den tredje holdt seg litt tilbake i debatten. Nå så han grunnende ut i luften, og sa, langsomt:

“Men dem veit kanskje ikke å *skadelig* det er.”

Konversasjon.

Fra *Alltid på en søndag* (Sakprosa) (1968)

av Johan Borgen.

- Hva forteller denne teksten om forfatteren, de unge guttene og forholdet mellom dem?
- Hva tror du forfatteren ønsker å si til leseren gjennom denne teksten?
- Hvordan vil du beskrive språkbruken i teksten, og hva oppnår forfatteren gjennom sitt valg av ord og stil?
- Hvordan er *dialog* brukt i teksten, og hvilken virkning har dialogbruken på leseren?

1. (b)

(gamlelæraren)

- kom grytidlig om morgonen, slik:
på dårlig brøytt vinterveg
med sykkel og sykkelklemme
og tente opp
5 i den svarte kakkelomnen
- så kunne han pakke opp dagen
og legge den klar til
vi kom
- 10 plansjane, karta, den samanrulla
kunnskapen
Bibelens land og blodårenes
ferdsleveg, det var same
geografien ute og inne
- 15 det var dette han stelte med:
forvaltinga av krystallklare
reknestykke, brå innsikt
som fortalde at verden er
systematisk og mogeleg å forstå
- 20 forvaltinga av pubertet og snøballvåte
vottar, uklare draumar
om ein nøkkel som kunne opne
for alle samanhengar
- 25 han tala alltid lågt
også når han freista greie ut
det ugreie:
slagsmåla, skitorda
hatet som brått var der
utan at vi forstod kvifor
- 30 helvete høyrde vi lite om
han fekk ikkje dreis på dei skildringane
det vart abstrakt og ikkje særleg glødande
men Bergpreika* likte han
- 35 slik ville han hjelpe oss
å bygge opp verden:
skikkeleg kvardag
og ein og annan gang ekspedisjonar
inn i gåtens utkant

* Bergpreika – fra Matteus-evangeliet – Saligprisningene

Fra *Steingjerde* (1979) av Paal-Helge Haugen

- Hva handler dette diktet om, og hva mener du er dikterens holdning til temaet i diktet?
- Beskriv oppbyggingen av diktet.
- Hvordan presenterer dikteren den gamle læreren for leseren?
- Hvilket inntrykk av den gamle læreren og forholdet hans til elevene sitter du igjen med etter å ha lest diktet?

DEL B

*Skriv en stil om **en** av de følgende oppgavene. Du må bygge svaret ditt i denne delen på ikke mindre enn to av de fire verkene du har studert under Part 3. Du har lov til å henvise til andre verker, men slike henvisninger må ikke bli en sentral del av svaret ditt.*

Fortellerteknikk

2. Enten

- (a) Hvor viktig er bakgrunnen for hovedperson og handling? Sammenlikn hvordan forfatteren bruker bakgrunnsbeskrivelsen i minst to av de verkene du har lest.

Eller

- (b) Sammenlikn personskildringen som del av fortellerteknikken i minst to av de verkene du har studert.

Barn og ungdom

3. Enten

- (a) Gjør rede for hvordan familien som helhet eller enkelte familiemedlemmer har betydning for utviklingen til hovedpersonene i minst to av de verkene du har studert.

Eller

- (b) Drøft de konfliktsituasjonene hovedpersonen møter i minst to av de bøkene du har lest, og vis hvordan disse konfliktene gir leseren dypere forståelse av verkene som en helhet.

Litteraturen og fortiden

4. Enten

- (a) “Et historisk skjønnlitterært verk bør kunne gjøre historien levende.”
På bakgrunn av minst to av de bøkene du har studert, sammenlikn hvordan forfatterne har gjort den historiske perioden de skildrer levende for leseren.

Eller

- (b) “Historisk diktning er ikke historieskrivning.”
På hvilken måte mener du at minst to av de verkene du har studert har gitt deg noe mer enn – eller noe annet enn – historiekunnskap?

Et personlig synspunkt

5. Enten

- (a) Sammenlikn fortiden slik den blir skildret i minst to av de verkene du har studert, og drøft hvordan du mener at forfatterne har lyktes – eller mislykkes – i å gjøre fortiden levende for leseren.

Eller

- (b) Sammenlikn betydningen av miljøet og de sosiale forholdene slik de blir presentert i minst to av de bøkene du har studert.
Drøft hvilken betydning disse forholdene har for utviklingen av hovedpersonene.

Den tyske okkupasjonen

6. Enten

- (a) Hva mener du at nåtidens leser kan lære av litteratur som er skrevet om den tyske okkupasjonen av Norge? Hvordan formidler forfatteren denne lærdommen – eller budskapet sitt – til leseren? Baser svaret ditt på to eller flere av de bøkene du har studert.

Eller

- (b) “Krig kan kalle fram både det verste og det beste i menneskene.”
Hvordan illustrerer forfatterne dette sitatet i to eller flere av de bøkene du har lest om den tyske okkupasjonen av Norge?

Individ og samfunn

7. Enten

- (a) Sammenlikn hovedpersonenes roller og holdningene deres til de konfliktene de møter i minst to av de bøkene du har lest. Drøft i hvilken grad – og hvorfor – hovedpersonene vekker din sympati, eller hvorfor de ikke gjør det.

Eller

- (b) Sammenlikn skildringen av minst to av de romanskikkelsene du har studert som kan beskrives som opprørere og/eller utenforstående.
Drøft hva det er som gjør dem “annerledes”, og gjør rede for hva det er spesielt som gjør at de har fanget interessen din.

NORWEGIAN A1 – NYNORSK VERSION
NORVEGIEN A1 – VERSION EN NYNORSK
NORUEGO A1 – VERSIÓN EN NYNORSK

DEL A

Skriv ein kommentar til *ein* av dei følgjande tekstane:

1. (a)

Det sto en flokk gutter utenfor skoleporten. De røykte sigaretter. På avstand så det ut som en mindre skogbrann.

Jeg var i tvil om den veien jeg skulle ta opp i åsen. Guttene var mer enn villige til å forklare. Ja, de var så ivrige at de snakket i munnen på hverandre, pekte og gestikulerte. Til syvende og sist ble det til at tre av guttene skulle samme veien.

De startet hver sin friske sigarett, hvorpå vi labbet av gårde. Den ene ble kortpustet allerede i den første motbakken. Han var noe mer røykevant enn de to andre. Han inhalerte hvert eneste drag. Og *det* hjalp ikke nevneverdig på pusten.

Nå er jeg ikke av den slags eldre herrer som slår om seg med moralske anklager straks det er noen unge i nærheten. Men jeg kunne faktisk ikke unngå å spørre om de røykte så mye hver dag – om det ikke tok på formen og sånn.

Etter den første foruroligende taushet, utspant seg omtrent følgende samtale:

“Røyker’u’kke du’a?”

Jo dessverre, jeg måtte innrømme at jeg røykte.

“Dessverre? Åffer gjør’u det da’a?”

Nei. Der sto en. Eller rettere sagt gikk:

“Det er det at en når en først har begynt. Og nå er det ca. 40 år siden.”

“40 år siden du begynte?” – Jeg merket suset av det historiske tilbakeblikk. Jeg skjønte jeg ble plassert på omkring Napoleon den tredjes tid.

“Så er det det, at den gangen visste en ikke noe om at det var så skadelig – at det var *så* skadelig,” unnskyldte jeg videre.

Den fremmeligste – han som inhalerte – sa: “Trur’u på det der med lungekreft?”

“Trur og tror,” sa jeg. “Det er nok ikke spørsmål om tro lenger det. Det er noe en *vet* det der.”

Gutten så tvilende opp og ned av meg. Hans stumme blikk var meget talende. Det sa: “Jamen der går du jo, like levende, og så gammel som *du* er.”

Jeg grep tanken i flukten og sa: “Det er jo ikke *alle* som får det. Men flere enn en visste. Og så er det det med vanen da.”

“Ja der sier du noe,” sa gutten gammelklokt. Han kunne være fjorten år. “Vanen...,” sa han. Jeg grep halmstrået:

“Og i grunnen så er det jo ikke noe *moro* å røyke sigaretter,” sa jeg.

Gutten sugde tenksomt på stumpen. “Det har’u jagu rett i,” sa han.

Bakken var bratt. Jeg sukket kanskje litt mer enn nødvendig. Hadde jeg vært alene, hadde jeg tatt meg en hvil, rett og slett. En av de unge herrer tente seg en frisk en og galopperte lettvtint oppover bakken. Den gammelkloke holdt seg tilbake, han holdt seg til meg. Jeg merket vi var for en slags kolleger å regne.

“Jeg liker ikke en gang å røyke jeg,” sa han.

Jeg sa: “Men i all verden...”

“Og så da?” sa gutten. “Du liker det jo ikke noe særlig du heller, du sa jo ista at det ikke var noe godt.”

Han hadde meg der. Jeg fikk påskudd til å stanse litt til.

“Dessuten ser’u jo hvor *skadelig* det er,” sa gutten. “Stanser i ett vekk – bare for den fillebakken.”

45 “Ja ja,” sa jeg desperat. “Det er jo akkurat det jeg går og sier.”
 “Står og sier, sa gutten.”

“Ja, ja, så står da. Det er akkurat det jeg står og sier, at en mister både pust og forstand. Og jeg mener når dere altså *vet* det...”

“Det er du som veit det,” sa gutten. Jeg *veit* det ikke ennå jeg.”

50 “Veit du det ikke ennå? Jeg tenker ikke på at en blir kortpustet. Jeg tenker på denne lungekreften. Leser du ikke aviser da?”

“Jo,” sa han. Nå gikk vi litt igjen. “Jeg leser da aviser.”

Taushet. Jeg ventet meg det verste. De to andre sto oppå flaten.

“Han spør om jeg ikke leser aviser,” sa gutten til kollegene. “Akkurat som ikke *vi* leser aviser.”

55 “Nå ja – hva er det dere leser der da?” sa jeg.

“Om atombombep prøver,” sa de. De sa det i kor. Det virket nesten innøvd. Jeg ble kanskje litt paff. De noterte iallfall seieren.

“Det der er det iallfall ikke vårs gutta som driver med,” sa den fremmeligste. Det var han som inhalerte.

60 “Det er voksne folk som driver med det,” sa den andre.

Den tredje holdt seg litt tilbake i debatten. Nå så han grunnende ut i luften, og sa, langsomt:

“Men dem veit kanskje ikke å *skadelig* det er.”

Konversasjon.

Frå *Alltid på en søndag* (Sakprosa) (1968)

av Johan Borgen.

- Kva fortel denne teksten om forfattaren, dei unge gutane og forholdet mellom dei?
- Kva trur du forfattaren ynskjer å seie til lesaren gjennom denne teksten?
- Korleis vil du skildre språkbruken i teksten, og kva oppnår forfattaren gjennom valet sitt av ord og stil?
- Korleis er *dialog* bruka i teksten, og kva slags verknad har dialogbruken på lesaren?

1. (b)

(gamlelæraren)

- kom grytidlig om morgonen, slik:
på dårlig brøytt vinterveg
med sykkel og sykkelklemme
og tente opp
5 i den svarte kakkelomnen
- så kunne han pakke opp dagen
og legge den klar til
vi kom
- 10 plansjane, karta, den samanrulla
kunnskapen
Bibelens land og blodårenes
ferdsleveg, det var same
geografien ute og inne
- 15 det var dette han stelte med:
forvaltinga av krystallklare
reknestykke, brå innsikt
som fortalde at verden er
systematisk og mogeleg å forstå
- 20 forvaltinga av pubertet og snøballvåte
vottar, uklare draumar
om ein nøkkel som kunne opne
for alle samanhengar
- 25 han tala alltid lågt
også når han freista greie ut
det ugreie:
slagsmåla, skitorda
hatet som brått var der
utan at vi forstod kvifor
- 30 helvete høyrde vi lite om
han fekk ikkje dreis på dei skildringane
det vart abstrakt og ikkje særleg glødande
men Bergpreika* likte han
- 35 slik ville han hjelpe oss
å bygge opp verden:
skikkeleg kvardag
og ein og annan gang ekspedisjonar
inn i gåtens utkantar

* Bergpreika – frå Matteus-evangeliet – Saligprisingane

- Kva handlar dette diktet om, og kva meiner du er diktarens haldning til temaet i diktet?
- Beskriv oppbygginga av diktet.
- Korleis presenterer diktaren den gamle læraren for lesaren?
- Kva slags inntrykk av den gamle læraren og tilhøvet hans til elevane sit du att med etter å ha lese diktet?

DEL B

Skriv ein stil om ei av dei følgjande oppgåvene. Du må byggje svaret ditt i denne delen på ikkje mindre enn to av dei fire verka du har studert under Part 3. Du har lov til å vise til andre verk, men slike tilvisningar må ikkje bli ein sentral del av svaret ditt.

Forteljarteknikk

2. Anten

- (a) Kor viktig er bakgrunnen for hovudperson og handling?
Jamfør korleis forfattaren brukar bakgrunsskildringa i minst to av dei verka du har lese.

Eller

- (b) Jamfør personskildringa som del av forteljarteknikken i minst to av dei verka du har studert.

Barn og ungdom

3. Anten

- (a) Gjer greie for korleis familien som heilskap eller einskilde familiemedlem er viktige for utviklinga til hovudpersonane i minst to av dei verka du har studert.

Eller

- (b) Drøft dei konfliktsituasjonane hovudpersonen møter i minst to av dei bøkene du har lese, og vis korleis desse konfliktane gjev lesaren djupare forståing av verka som ein heilskap.

Litteraturen og fortida

4. Anten

- (a) “Eit historisk skjønnlitterært verk bør kunne gjere historia levande.”
Jamfør – på bakgrunn av minst to av dei bøkene du har studert, korleis forfattarane har gjort den historiske perioden dei skildrar levande for lesaren.

Eller

- (b) “Historisk diktning er ikkje historieskriving.”
På kva slags måte meiner du at minst to av dei verka du har studert har gjeve deg noko meir enn – eller noko anna enn – historiekunnskap?

Eit personleg synspunkt

5. *Anten*

- (a) Jamfør fortida slik ho vert skildra i minst to av dei verka du har studert, og drøft korleis du meiner at forfattarane har lykkast – eller mislykkast – i å gjere fortida levande for lesaren.

Eller

- (b) Jamfør betydninga av miljøet og dei sosiale tilhøva slik dei vert presenterte i minst to av dei bøkene du har studert.
Drøft kva desse tilhøva har å seie for utviklinga av hovudpersonane.

Den tyske okkupasjonen

6. *Anten*

- (a) Kva meiner du at ein moderne lesar kan lære av litteratur som er skrive om den tyske okkupasjonen av Noreg? Korleis formidlar forfattaren denne lærdommen – eller budskapet sin – til lesaren? Baser svaret ditt på to eller fleire av dei bøkene du har studert.

Eller

- (b) “Krig kan kalle fram både det verste og det beste i menneska.”
Korleis illustrerer forfattarane dette sitatet i to eller fleire av dei bøkene du har lese om den tyske okkupasjonen av Noreg?

Individ og samfunn

7. *Anten*

- (a) Jamfør rollene til hovudpersonane og haldningane deira til dei konfliktane dei møter i minst to av dei bøkene du har lese. Drøft i kor stor grad – og kvifor – hovudpersonane vekker sympatien din, eller kvifor dei ikkje gjer det.

Eller

- (b) Jamfør skildringa av minst to av dei romanfigurane du har studert som ein kan skildre som opprørar og/eller utanforståande.
Drøft kva det er som gjer dei “annleis”, og gjer greie for kva det spesielt er som gjer at dei har fanga interessa di.